

Położenie geograficzne Polski

Klasa 7

Położenie Polski na Ziemi i w Europie;

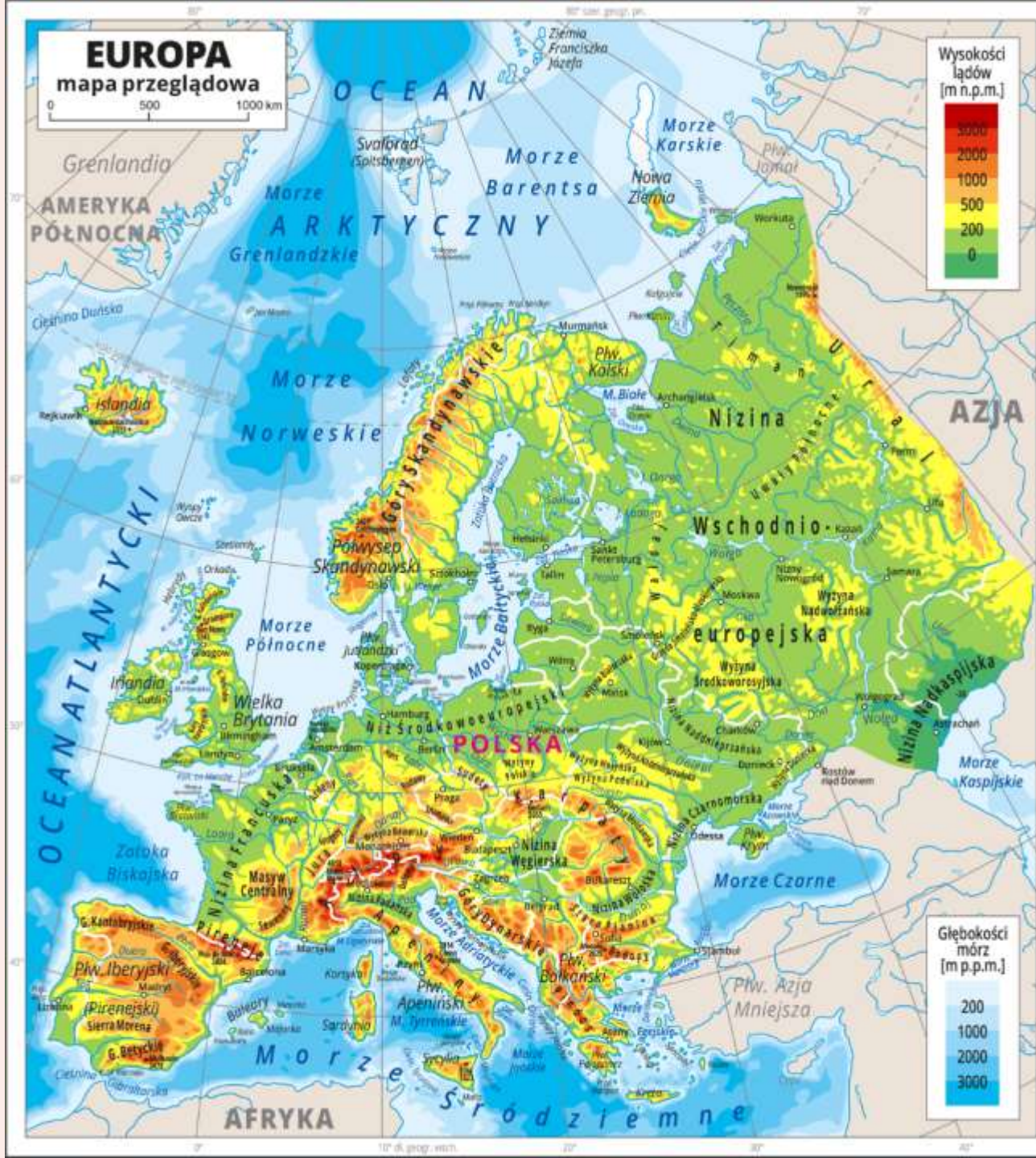
- Polska jest jednym z ok. 194 państw świata. Terytorium Polski stanowi zaledwie 0,2% lądowej powierzchni Ziemi, 69. miejsce na świecie a 9. w Europie pod względem wielkości powierzchni.

Całkowita powierzchnia Polski – 322 575 km², a administracyjna 312 679 km² (bez wód morskich),

- Polska leży:
  - na półkuli północnej (względem równika),
  - na półkuli wschodniej (względem południka 0°),
  - w średnich szerokościach geograficznych,
  - w środkowej części kontynentu Europa,
  - w południowej części zlewiska Bałtyku.

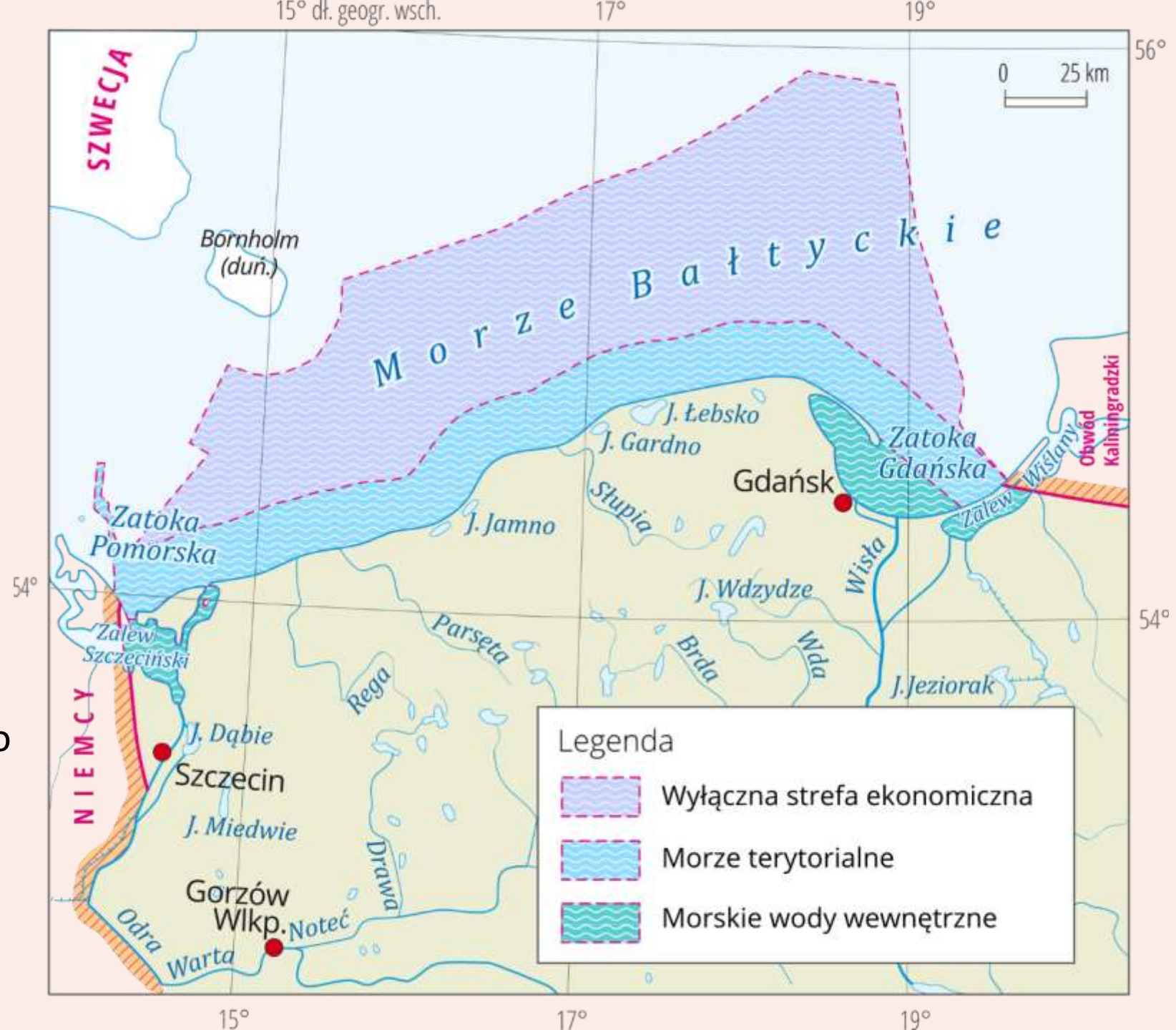
Położenie Polski w Europie;

Pod względem geograficznym nasz kraj leży w środkowej części Europy. W strefie klimatów umiarkowanych, w większości w pasie Niżu Środkoeuropejskiego - w krajobrazie przeważają zdecydowanie niziny (91 % powierzchni); między Bałtykiem na północy a łańcuchami Karpat i Sudetów na południu. W południowej części zlewiska Bałtyku.

Do Polski należą następujące obszary morskie:

- wody wewnętrzne obejmujące: Zalew Szczeciński, Zalew Kamieński, część Zalewu Wiślanego oraz część Zatoki Gdańskiej;
- strefa ekonomiczna sięgająca nawet 120 km od wybrzeża;
- morze terytorialne, czyli pas wody odległy od linii brzegowej o ok. 22 km, a dokładnie 12 mil morskich. (Mila morska to długość jednej minuty kątowej na południku wynosząca 1852 m.)

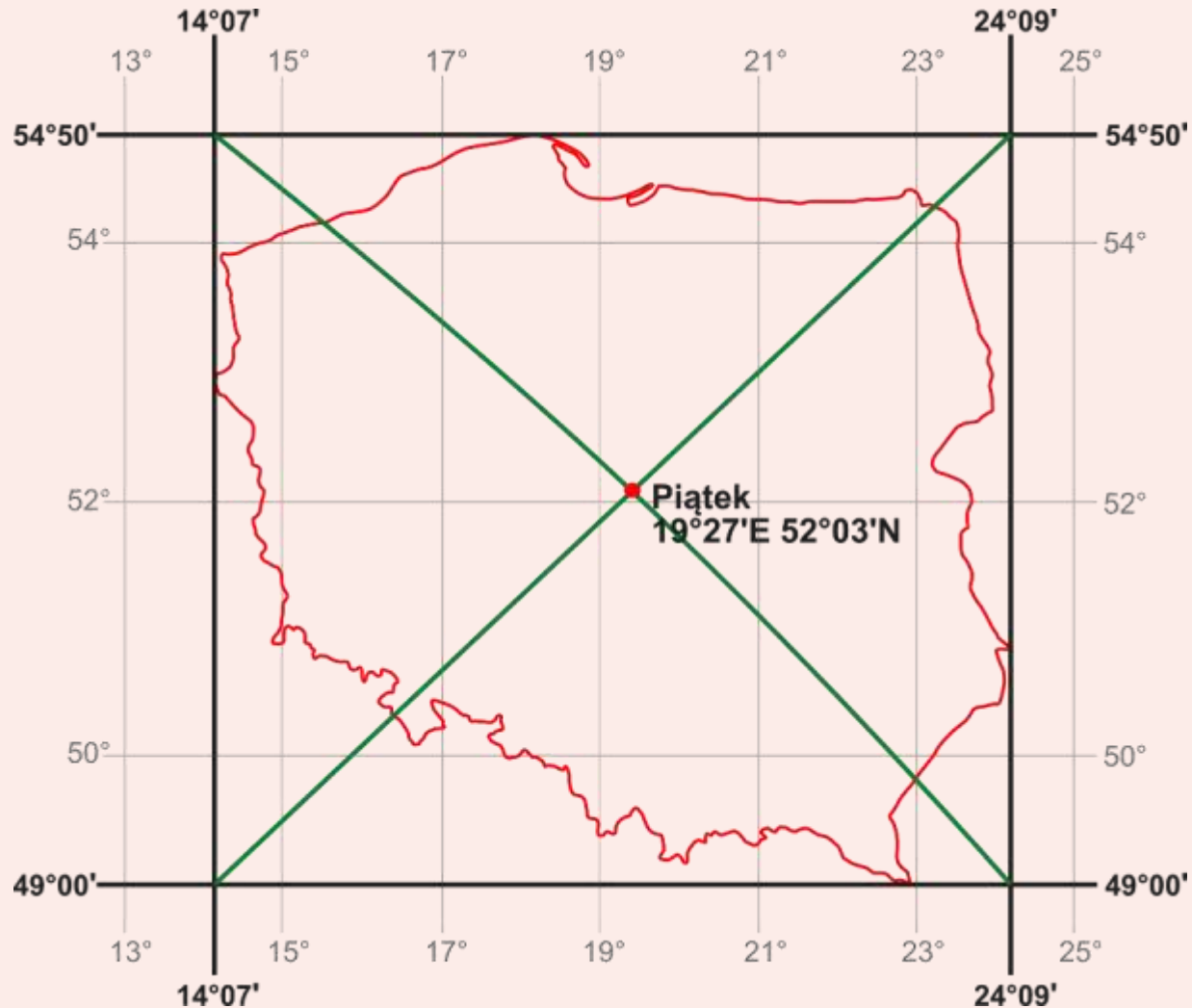
Pod względem geograficznym nasz kraj leży w centralnej części Europy. Na terenie Polski krzyżują się linie łączące skrajne punkty Europy: zgodnie z obliczeniami Szymona Sobiekrajskiego z 1775 roku, geometryczny środek Europy znajduje się na terenie Polski w miejscowości **Suchowola koło Białegostoku (23°06'E i 53°35'N)**.

Środek Europy w Suchowoli koło Białegostoku, Krzysztof Kundzicz, CC BY-SA 3., Wikimedia Commons;

Położenie matematyczne terytorium Polski wyznaczają współrzędne geograficzne najdalej wysuniętych punktów:

- geometryczny środek Polski znajduje się na Nizinie Mazowieckiej, w miejscowości Piątek niedaleko Łodzi;

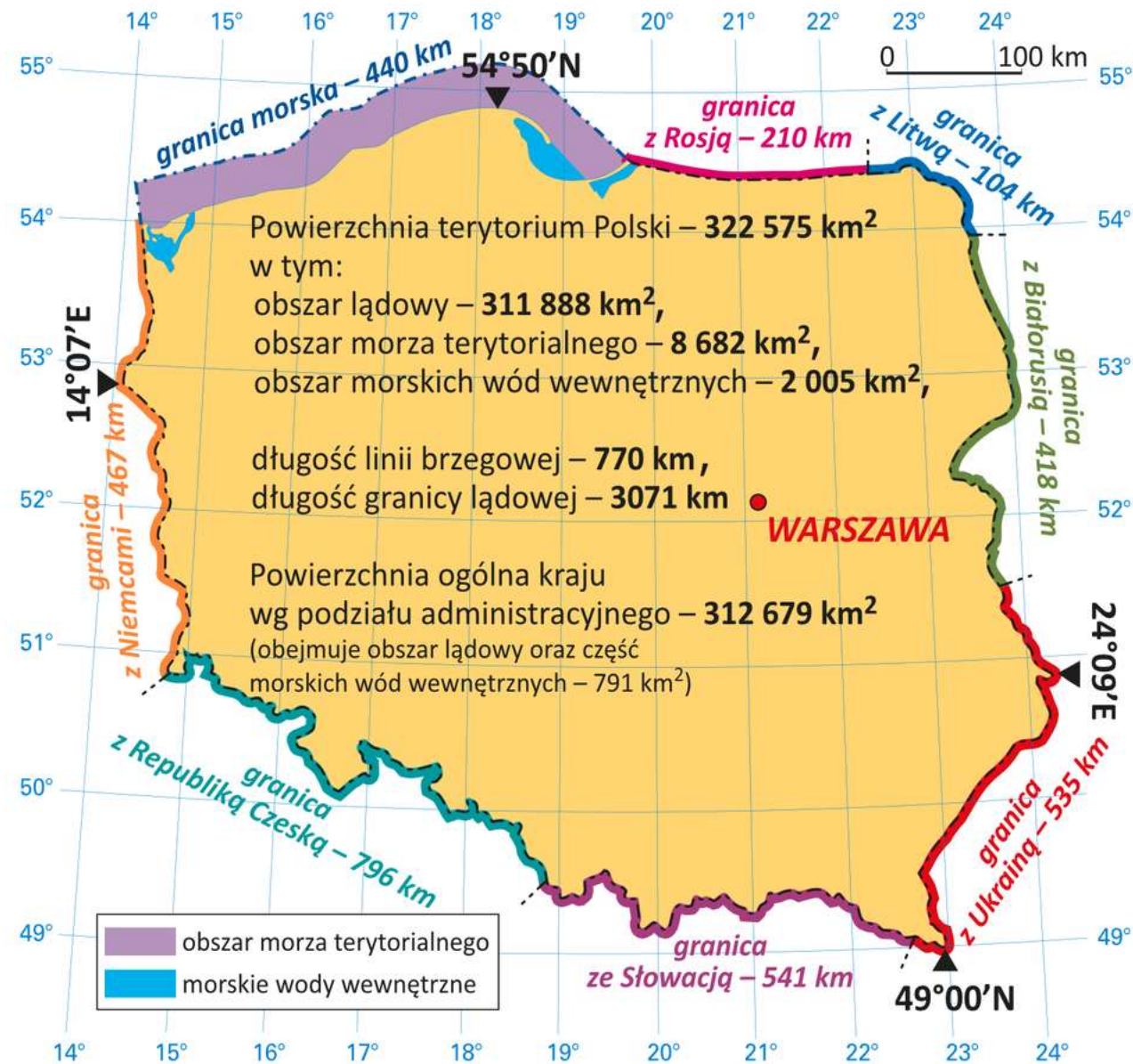

Położenie matematyczne Polski

- rozciągłość równoleżnikowa:
 $24^{\circ}09'E - 14^{\circ}07'E = 10^{\circ}02'$ (689 km),
- rozciągłość południkowa:
 $54^{\circ}50'N - 49^{\circ}00'N = 5^{\circ}50'$ (649 km).

Granice Polski

Konsekwencje rozciągłości równoleżnikowej

rozciągłość równoleżnikowa:
 $24^{\circ}09'E - 14^{\circ}07'E = 10^{\circ}02'$ (689 km),

Konsekwencje rozciągłości równoleżnikowej

Główną konsekwencją rozciągłości równoleżnikowej, wynoszącej $10^{\circ}02'$, **jest różnica czasu słonecznego między zachodnim a wschodnim krańcem** Polski (40 min i 4 s - różnica czasu lokalnego między skrajnymi punktami):

- różny jest więc czas wschodu i zachodu słońca na wschodzie i zachodzie Polski:
  - * **na wschodzie Polski wschody i zachody słońca występują o 40 min i s wcześniej.**
- Polska leży w strefie urzędowego **czasu środkowoeuropejskiego** (określonego wg czasu słonecznego południka 15°E) na okres letni wprowadza się czas wschodnioeuropejski (czas słoneczny południka 30°E).

Konsekwencje rozciągłości południkowej

Główną konsekwencją rozciągłości południkowej ($5^{\circ}50'$) **jest inna** w różnych szerokościach geograficznych, dodatkowo zmieniająca się w trakcie roku, **wysokość górowania Słońca**, przyczyniająca się:

- do powstania różnic w długości dnia między północnymi a południowymi miejscami Polski:
  - **w lecie na obszarze północnej Polski dzień jest o ponad godzinę dłuższy,**
  - **w zimie jest odwrotnie i dłuższy dzień jest na południu Polski;**

MIEJSCOWOŚĆ	SZEROKOŚĆ GEOGRAFICZNA	WYSOKOŚĆ SŁOŃCA NAD HORYZONTEM		CZAS DOPŁYWU ENERGII SŁONECZNEJ	
		Kąt padania promieni słonecznych w południe w dniu:		Czas trwania dnia:	
		22 VI	22 XII	najdłuższego (22 VI)	najkrótszego (22 XII)
Jastrzębia Góra	$54^{\circ}50'N$	$58^{\circ}37'$	$11^{\circ}43'$	17 h 17 min	7 h 05 min
Szczyt Opołonek	$49^{\circ}00'N$	$64^{\circ}27'$	$17^{\circ}33'$	16 h 09 min	8 h 09 min

Geograficzne regiony Polski

- Obszar Polski podzielony jest na pasy rzeźby terenu.
  - Wewnątrz każdego pasa wydzielono mniejsze jednostki – krainy geograficzne czy regiony geograficzne.
- pas pobrzeży (niziny nadmorskie),
  - pas pojezierzy,
  - pas Niziny Środkowopolskie,
  - pas wyżyn (Wyżyny Polskie),
  - pas kotlin (Kotliny Podkarpackie),
  - pas gór.

Geograficzny podział Europy:

- Północną;
- Południową;
- Wschodnią;
- Zachodnią.

Większość obszaru Polski należy do **Europy Zachodniej** – do dwóch jej megaregionów –

Pozaalpejskiej Europy Zachodniej i **Regionu Karpackiego**.

Do **Europy Wschodniej** – rozległego **Niżu**

Wschodnioeuropejskiego tylko północno-wschodnia część naszego kraju.

Położenie fizycznogeograficzne Polski

Większość obszaru Polski należy do **Europy Zachodniej** - do dwóch jej megaregionów –

Pozaalpejskiej Europy Zachodniej i Regionu Karpackiego.

Do **Europy Wschodniej** - rozległego **Niżu Wschodnioeuropejskiego** tylko północno-wschodnia część naszego kraju.

Regionalizacja fizycznogeograficzna według prof. Jerzego Kondrackiego.

Położenie fizycznogeograficzne Polski

Położenie fizycznogeograficzne Polski

Regionalizacja fizycznogeograficzna według prof. Jerzego Kondrackiego.

Położenie fizycznogeograficzne Polski

w obrębie siedmiu prowincji fizycznogeograficznych (dzielących się następnie na poszczególne podprowincje, które składają się z makroregionów zawierających różne mezoregiony), tj.:

- w obrębie megaregionu "3. **Pozaalpejska Europa Środkowa**" wyróżniamy prowincje:
  - 31. Nizina Środkowoeuropejska (dawniej Niż Środkowoeuropejski),
  - 33. Masyw Czeski,
  - 34. Wyżyny Polskie,
- w obrębie megaregionu "5. Region Karpacki" (wraz z Podkarpaciem) w skład których wchodzi prowincje:
  - 51. Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym (z zachodnią i środkową częścią Podkarpacia - Podkarpaciem Północnym),
  - 52. Karpaty Wschodnie z Podkarpaciem Wschodnim (ze wschodnią częścią Podkarpacia - Podkarpaciem Wschodnim),
- w obrębie megaregionu "8. **Nizina Wschodnioeuropejska**" wyróżniamy prowincje:
  - 84. Niż Wschodniobałtycko-Białoruski,
  - 85. Wyżyny Ukraińskie.

Położenie na tle Unii Europejskiej i NATO;

Polska od 1999 roku należy do NATO - **Traktat Północnoatlantycki** (gwarant bezpieczeństwa), zaś od 2004 roku wchodzi w skład Unii Europejskiej (ułatwienia gospodarczo-polityczne, np. przy przekraczaniu granic; wpływa na rozwój handlu):

- nasza wschodnia granica jest jednocześnie fragmentem wschodniej granicy NATO i Unii Europejskiej.

Dzięki obecności w UE i NATO Polska począwszy od roku 2004 nieustannie akcentuje i podnosi swoją ważną rolę na arenie międzynarodowej, dzięki czemu wzmacnia się nasza pozycja polityczną i militarna.